

Bohoslužby v Zábřehu 18.zář 2022

Lk 16, 1-13

Milé sestry, milí bratři, schránky se nám plní různými letáky, po pár letech se dozvídáme, co kdo dobrého v obci, ve městě, udělal a co má v plánu ještě udělat. Blíží se volby a s tím určitý den, kdy má správce složit účty ze svého správcovství. Nešetří se tak sliby, vidinami různých úlev, výhod. Myslím, že to docela odpovídá situaci onoho správce z dnešního textu. Jeho další setrvání ve funkci je nejisté a tak se snaží nějak zalíbit, aby se v případě krachu uchytil jinde. Dalo by se říct, že je velice příčinlivý, nebojí se riskovat. A také nám ukazuje, co všechno člověk dokáže, když mu jde skutečně o hodně. Nečeká pasivně, jak to dopadne, ale svou aktivitou se snaží výsledek nějak ovlivnit. Pravda, nepočíná si zrovna vzorně. Ale jak vidno, tak to nese úspěch. Právě tím zdůrazněním úspěchu nepoctivého jednání je dnešní podobenství nesmírně provokující. Z klidu vyvádí nejen tehdejší posluchače, ale jistě i nás. Velice snadno by se zde dalo sklouznout k tomu, že když nám poteče do bot, tak si můžeme pomoci i nedovoleně, nepoctivě. Jak se říká, účel tu světlí prostředky. To bychom ale Ježíše špatně pochopili. Nevybízí k nepoctivému jednání. I když ten verš devátý, kde mluví o zisku přátel z nepoctivého mamonu, je tomu dost nakloněn. Ovšem je třeba si uvědomit, že o ten nepoctivý majetek zase tolik nejde. On není cílem, ale spíše jakousi okolností lidského jednání. Upřímně řečeno, máme sami jasno v tom, který majetek, co z toho, co máme ve správě, je skutečně spravedlivým mamonem? Někdy je to jasné, někdy bychom se divili. Každopádně zde nejde o původ toho majetku, ale o nás jako správce, o to, jak s ním naložíme.

K porozumění tohoto podobenství je důležité uvědomit si souvislosti, do kterých tato slova zaznívají. Kdo je ten nepoctivý správce? Nikdo z nás by se v něm asi moc najít nechtěl. Stejně tak se tomu bránili i Ježíšovi současníci. Proč? No právě proto, že neměl moc čisté ruce. Živil se nepoctivě. Jako třeba... ..možná bychom sami najednou našli několik profesí, které by nám přišly podobně nepoctivé. Přišlo by nám nějak divné, aby lidé těchto profesí tady seděli mezi námi, neřkuli přijímali ze stejného kalicha (nebo tácku s kalíšky). Než Ježíš řekl učedníkům tato slova, mluvil o ztracené ovci, ztraceném penízi a ztracených synech. A mluvil o nich proto, protože zákoníci a farizeové reptali, když se scházel s různými hříšníky, třeba nevěstkami či celníky. Právě třeba celník by mohl být příkladem takového nepoctivého správce. Nebo člověka, který spravuje nepoctivý majetek, nebo se živí něčím, co může vzbuzovat pochybnosti. Přitom to nemusí mít nic společného s jeho nitrem, s touhou po Bohu, po obrácení. Nezapomeňme, že největším problémem farizeů a zákoníků bylo připustit si, že určitý typ lidí může být také Bohem přijat a to dokonce i vřeleji než oni sami. Podobenstvím může Ježíš své učedníky varovat před povrchními soudy nad lidmi jako byli právě ti celníci nebo i nevěstky. Způsob, jakým získávají prostředky, může být pochybný, může pohoršovat, ovšem učedníci by měli sledovat, co s nimi

dělají dál, jak s nimi nakládají. To může být celkem inspirující. Vdovy a sirotci jim můžou ležet na srdci víc než farizeům a zákoníkům, kteří se živí čestně. Jde o oddělení toho, jak člověk jedná, od jeho minulosti, nějakého prostředí, ze kterého vychází.

Na tom nepoctivém správci je odměněna jeho prozíravost. To také může na první pohled provokovat. Zejména, když k tomu Ježíš dodá, že synové světa jsou k sobě mnohem prozíravější než synové světla. Ta prozíravost se dá přeložit i výrazem chytrost nebo také moudrost. Na mne to působí jako zmínka, že ti světáci v tom prostě umí mnohem lépe chodit a když je nějaký malér, tak to mnohem lépe vyřeší. Ježíš tím rýpe do synů světla a je otázka, koho má na mysli. Tímto termínem se označovaly různé skupiny těch, kdo dosáhli určité duchovní dokonalosti, skoro by se dalo říct, že byli osvíceni, už nežijí v temnotě, ale mají poznání. Apoštol Pavel takto tituluje křesťany v Tessalonice. Ježíš tím však může myslet spíše zákoníky a farizee, kteří se pyšnili právě tím, že nejsou svázáni temnotou hříchu. Ono by to celkem dávalo smysl, protože na pozadí toho Ježíšova výroku je určitá pružnost jednání těch různých světáků ve srovnání se zkostnatělostí myšlení jeho protivníků. Zkostnatělostí, která se ukazuje nejlépe na vztahu k lidem jako byli celníci a nevěstky. Zvěst Ježíšova evangelia jim otevírá cestu k Bohu, ale mnohé autority si s touto cestou nevědí rady a přijde jim nemožná. Je to takový zamotaný kruh. Pro čisté farizee jsou hříšníci nečistí a neměli by se s nimi stýkat, protože je to může poskvřnit. Jenže, jak jim přiblížit Boží lásku, když se s nimi nejde setkat, aby jim o ní mohli říct? To je celkem problém a svým způsobem neřešitelný problém. Když se s nimi Ježíš přesto setkává, činí krok, který je sám o sobě problematický. Ovšem jeho výsledkem je zvěst života, otevření Boží náruče i pro mnohé, kteří by se jinak k Bohu dostat nemohli.

Na první pohled bychom řekli, že správce slouží mamonu. Je jím pohlcen. Ovšem ve chvíli, kdy přijde zúčtování jeho správcovství, jsou věci jiné. Nehledá, jak nejvíc vydělat, ale jak se zachránit. Na prvním místě stojí život, další existence. Služby mamonu by v tu chvíli velela sebrat, co zbývá a nenápadně zmizet někam za hranice. Možná proto je označen za prozíravého. Zároveň se s jeho jednáním ozývá otázka, co všechno služba mamonu může označovat. Lásku k penězům? Jistě, tak se to obvykle říká. Jenže kromě tohoto podobenství se výraz mamon v Bibli nevyskytuje. Na to, že je to skoro Boží konkurence, je to celkem chudý výskyt. Nejde přímo o označení peněz, ale jmění, majetku. Tedy věci, které člověk vlastní. Rozhodnutí toho správce tak celkem připomíná rozhodnutí mezi tím něco mít a být. Rozhoduje se pro to být a proto je moudrý, prozíravý. Celkem jednoduchá rovnice. A může nám pomoc porozumět tomu, co všechno tedy stojí proti službě Bohu. Není to tučné konto v bance ani těžký měšec u pasu. Je to určitý životní postoj. Postoj, který usiluje o zachování své sféry vlivu, svého království. Mám něco v rukou, mám tedy určitou moc. Pohled na službu mamonu se tak posouvá od nenáviděných celníků třeba k zákoníkům a farizeům. Takový posun nás musí zneklidnit, protože nepřímě říká, že i jako církve, jako společenství učedníků můžeme místo Bohu sloužit mamonu. Poznává se to mimo jiné třeba tak, že si vyhradí právo rozhodovat o tom, kdo je a kdo není spasen. Nebo také místo radosti nad obrácením hříšníka začne hledat důvody, proč se nejen neradovat, ale proč spíše popřít upřímnost takového obrácení. Kde místo radosti z obrácení přijde soud, tam nezůstává moc prostoru pro službu Bohu. Je třeba mít stále

před očima ten rozdíl mezi Ježíšem a zákoníky s farizei, tedy mezi tím, který zvěstoval hříšným odpuštění a těmi, kdo jim bránili ho přijmout.

Ježíšovo podobenství o nepoctivém správci je plné otázek. Jedna z nich je třeba ta, kdo je vlastně tím bohatým mužem? A kdo u něj a na koho žaloval? Vztah majitele a správce může být vztahem Boha a člověka. Bohu patří zem se vším všudy. A my jsme zde jako správci, tedy ti, kdo mají ten Boží majetek obhospodařovat. Jací jsme správci? Jak by to vypadalo, když by přišla kontrola, tedy bylo třeba složit účty, jak bychom zareagovali? Ten text chce ukázat, že můžeme být v pěkné bryndě. Člověk není zrovna dokonalý správce. Kolik si jen toho odléváme do své kapsy? A cítíme se, že nám to tu všechno patří, můžeme si dělat, co chceme. Co ale chvíle, kdy to praskne? Co uděláme se zjištěním, že ten Boží majetek nespravujeme dobře? Budeme doufat, že si toho Bůh nevšimne, že to projde, nebo se pokusíme překročit svůj stín, začneme jednat prozíravě po vzoru synů světa? Co by takové jednání mělo znamenat? Jistě nepůjde o hledání zadních vrátek, protože mimo Boha nás nikdo jiný do svých příbytků přijmout nemůže. Ovšem můžeme přeci jen něco udělat. Můžeme ukázat, komu vlastně sloužíme, co je pro nás důležité. Jsme to my, nebo Boží dílo? Jde nám o to mít nad hříšnými tohoto světa moc, nebo jim ukázat cestu ke spáse?

Blíží se volby a ti, co chtějí obstát nešetří energií, snaží se různými cestami oslovit, zaujmout, představit své plány. Vlastně nám to přijde přirozené. Ale zkusme to jinak. Blíží se druhý příchod. Co děláme, abychom obstáli? Co děláme, aby lidé v našem světě nestáli před Bohem jako ti, kteří neslyšeli, že by mohli najít cestu do jeho království? Snažíme se oslovit, zaujmout, představit Boha jako nejlepší volbu pro lidský život? A nebo jen čekáme ve svém štábu a doufáme, že to nějak dopadne, že nějaké to místo se pro nás vždycky najde? Když před námi stojí mnoho otázek ohledně dalšího směřování sboru i celé církve, přemýšlejme nad tím, že nemůžeme sloužit Bohu a zároveň svému klidu, pohodlí, přesvědčení, že pro Boží evangelium jsme už udělali dost, když občas přijdeme do kostela a dáme pár peněz do sbírky. Dobrý správce se podle dnešního textu nepozná podle toho, co spravuje, ale jak k tomu přistupuje.

Pane Ježíši, svěřil jsi nám důležité poselství. Prosíme o to, abychom byli moudří při jeho správě, abychom se nesnažili obhajovat, proč ho neneseme dál, ale v pokoře hledali způsob, jak mu dát zaznít i z našich životů.

Amen.